

In den beginne was het woord

Hoe belangrijk is het religieuze aspect in het werk van Jan Siebelink en Stefan Brijs? Hebben ze zich als schrijver een beetje God gevoeld bij het schrijven van de succesvolle romans *Knielen op een bed violen* en *De engelenmaker*? Met deze twee vragen trok Kester Freriks de avond over religie en godsdienst in de Nederlandstalige literatuur op gang. Freriks, die het werk van beide schrijvers erg goed kent, situeerde de meest succesvolle roman van Jan Siebelink moeiteloos in diens oeuvre, en dat maakt meteen duidelijk dat het religieuze altijd een belangrijke rol heeft gespeeld bij Siebelink. De geloofsbeleving van zijn vader was dan ook bijzonder, maar, aldus de schrijver, “ik heb er helemaal geen trauma aan over gehouden, hoor, integendeel zelfs”. *Knielen op een bed violen* is dan ook niet alleen een roman over de mogelijk fnuikende rol van religie voor het familieleven. “Hans Sievez had evengoed een gokverslaafde kunnen zijn. Het gaat veel meer om de familierelaties dan over religie”, zei Siebelink. Achteraf vertelde de auteur dat zijn boek in wezen gewoon een mooie liefdesroman is. Veel kun je daar niet op afdingen: *Knielen op een bed violen* is inderdaad het verhaal van een sterke liefde, van een familie die als familie wil blijven overleven, ook als het familiegeluk bedreigd wordt.

Jan Siebelink

Dat religie een uitgangspunt was voor Stefan Brijs bij het schrijven van *De engelenmaker* sprak de auteur meteen krachtig tegen. Het ging hem vooral om de ethische vragen die rijzen als het over de mogelijkheid van klonen gaat, over een vader die zijn drie kinderen als klonen op de wereld zet en de vraag hoe ver je daarin kunt gaan. “Toch”, merkte Kester Freriks op, “wordt al op de tweede pagina van de roman het woord “godsdienstwaanzinnige” gebruikt. Dat schept toch een bepaald referentiekader?” “Dat klopt”, aldus Brijs,

Stefan Brijs

“maar toch gaat het eerder om de ethische vragen over klonen en de verhouding tussen wetenschap en religie. Als schrijver voel ik me inderdaad een beetje God, maar ik ben geen marionettenspeler die aan de touwtjes trekt. Ik blaas – zoals God – de personages leven in, maar dan gaan ze hun eigen weg”, zei Brijs.

Dat de hoofdpersoon Victor Hoppe zijn kinderen de namen Gabriel, Michael en Rafael geeft, is natuurlijk geen toeval. Het is een duidelijke verwijzing naar de aartsengelen en dus dringt ook in *De engelenmaker* religie en godsdienst binnen. “Maar”, zo stelt Stefan Brijs, “het is belangrijk om het onderscheid te maken tussen godsdienst en religie. Mijn roman is religieus maar niet godsdienstig. *Knielen op een bed violen* is dat wel.”

Het bleek niet zo gemakkelijk om de band tussen religie en literatuur te duiden. Een toeschouwer vroeg of het succes van beide boeken te wijten was aan de terugkeer van religie of gewoon aan het feit dat het twee steengoede romans zijn. Kester Freriks refereerde in zijn antwoord aan een artikel van Rob Schouten en het hele debat dat daarover in de literaire kritiek in Nederland werd gevoerd. Schouten schreef in *Trouw*: “Kennelijk wordt er iets fundamenteels in aangeraakt, misschien iets waarin we in deze tijd van religieus fanatisme en fundamentalisme onverwacht weer tegenaan lopen, een oude erfenis uit het eigen nest waar we meenden allang afstand van te hebben gedaan.” Freriks vermoedt dat dat inderdaad een rol speelt, maar uiteraard wordt een roman alleen zo’n groot succes als het ook een goede roman is.

Tot slot werd de verfilming van beide boeken kort besproken. Paul Verhoeven zal *Knielen op een bed violen* verfilmen; Rudi van den Bossche *De engelenmaker*. En dat beide boeken ook als film succesvol zullen zijn, dat staat vast.

Zonder twijfel.